

opusdei.org

Missatge de Benet XVI per a la Jornada Mundial de la Pau 2011

Com cada any amb motiu de la Jornada Mundial de la Pau que se celebra el 1 de gener, el Sant Pare dirigeix a tots els fidels un missatge. Aquest any parla de la llibertat religiosa.

24/01/2011

**LA LLIBERTAT RELIGIOSA , CAMÍ
PER A LA PAU**

1. En començar un any nou vull fer arribar a tothom la meva felicitació; és un desig de serenitat i de prosperitat, però sobretot de pau. L'any que acaba també ha estat marcat lamentablement per persecucions, per discriminacions, per terribles actes de violència i d'intolerància religiosa.

Penso de manera particular en l'estimada terra de l'Iraq, que en el camí envers la desitjada estabilitat i reconciliació, continua sent escenari de violències i atemptats. Vénen a la memòria els recents patiments de la comunitat cristiana, i de manera especial l'atac vil contra la Catedral sirio-catòlica de la Mare de Déu del Perpetu Socors a Bagdad, on el 31 d'octubre passat van ser assassinats dos sacerdots i més de cinquanta fidels, mentre estaven reunits per a la celebració de la santa missa. En els dies posteriors s'han succeït altres atacs, també a cases privades,

provocant por en la comunitat cristiana i el desig en molts dels seus membres d'emigrar per a trobar millors condicions de vida. Desitjo manifestar-los la meua proximitat, així com la de tota l'Església, que s'ha expressat d'una manera concreta en la recent Assemblea Especial per a l'Orient Mitjà del Sínode dels Bisbes, la qual ha dirigit una paraula d'encoratjament a les comunitats catòliques de l'Iraq i de l'Orient Mitjà per viure la comunió i continuar donant en aquelles terres un testimoniatge valent de fe.

Agraeixo vivament als Governos que s'esforcen per alleujar els sofriments d'aquests germans en humanitat, i invito els catòlics a pregar pels seus germans en la fe, que pateixen violències i intoleràncies, i a ser solidaris amb ells. En aquest context, sento molt viva la necessitat de compartir amb vosaltres algunes reflexions sobre la llibertat religiosa,

camí per a la pau. En efecte, hom pot constatar amb dolor que en algunes regions del món la professió i expressió de la pròpia religió comporta un risc per a la vida i la llibertat personal. En altres regions es donen formes més silencioses i sofisticades de prejudici i d'oposició envers els creients i els símbols religiosos. Els cristians són actualment el grup religiós que pateix el nombre més gran de persecucions a causa de la seva fe. Molts són víctimes cada dia d'ofenses i viuen sovint amb por per la seva recerca de la veritat, la seva fe en Jesucrist i la seva crida sincera perquè es reconegui la llibertat religiosa. Hom no pot acceptar, perquè constitueix una ofensa a Déu i a la dignitat humana; a més és una amenaça a la seguretat i a la pau, i impedeix la realització d'un desenvolupament humà integral autèntic. [1]

En efecte, en la llibertat religiosa s'expressa l'especificitat de la persona humana, per la qual pot ordenar la pròpia vida personal i social a Déu, a la llum de la qual es comprèn plenament la identitat, el sentit i la finalitat de la persona. Negar o limitar de manera arbitrària aquesta llibertat significa conrear una visió reductiva de la persona humana, enfosquir el paper públic de la religió; significa generar una societat injusta, que no s'ajusta a la vertadera naturalesa de la persona humana; *significa fer impossible l'afirmació d'una pau autèntica i estable per a tota la família humana* .

Per tant, exhorto els homes i dones de bona voluntat a renovar el seu compromís per la construcció d'un món on tothom pugui professar lliurement la seva religió o la seva fe, i viure el seu amor a Déu amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb tot el pensament (cf. Mt 22,37). Aquest és el

sentiment que inspira i guia el Missatge per a la XLIV Jornada Mundial de la Pau, dedicat al tema: «La llibertat religiosa, camí per a la pau.»

Dret sagrat a la vida i a una vida espiritual

2. El dret a la llibertat religiosa es fonamenta en la dignitat mateixa de la persona humana , [2] la naturalesa transcendent de la qual no es pot ignorar o descuidar. Déu va crear l'home i la dona a imatge i semblança seva (cf. Gn 1,27). Per això, tota persona és titular del dret sagrat a una vida íntegra, també des del punt de vista espiritual. Si no es reconeix el propi ser espiritual, sense l'obertura a la transcendència, la persona humana es replega sobre ella mateixa, no assoleix trobar respostes als interrogants del seu cor sobre el sentit de la vida, ni conquerir valors i principis ètics

duradors, i tampoc no assoleix experimentar una llibertat autèntica i desenvolupar una societat justa. [3]

La Sagrada Escriptura, en sintonia amb la nostra mateixa experiència, revela el valor profund de la dignitat humana: « *Quan miro el cel que han creat les teves mans, la lluna i els estels que hi has posat, jo dic: “Què és l’home, perquè te’n recordis? Què és un mortal, perquè el tinguis present? Gairebé n’has fet un déu, l’has coronat de glòria i dignitat, l’has fet rei de les coses creades, tot ho has posat sota els seus peus* » (Sl 8,4-7).

Davant la realitat sublim de la naturalesa humana, podem experimentar la mateixa sorpresa del salmista. S’hi manifesta com a obertura al Misteri, com a capacitat d’interrogar-se en profunditat sobre ell mateix i sobre l’origen de l’univers, com a íntima ressonància de l’Amor suprem de Déu, principi i

fi de totes les coses, de cada persona i dels pobles. [4] La dignitat transcendent de la persona és un valor essencial de la saviesa judeocristiana, però, gràcies a la raó, pot ser reconeguda per tothom. Aquesta dignitat, entesa com a capacitat de transcendir la pròpia materialitat i cercar la veritat, ha de ser reconeguda com un *bé* universal, indispensable per a la construcció d'una societat orientada a la realització i plenitud de l'home. El respecte dels elements essencials de la dignitat de l'home, com el dret a la vida i a la llibertat religiosa, és una condició per a la legitimitat moral de tota norma social i jurídica.

Llibertat religiosa i respecte recíproc

3. La llibertat religiosa es troba en l'origen de la llibertat moral . En efecte, l'obertura a la veritat i al bé, l'obertura a Déu, arrelada en la

naturalesa humana, confereix a cada home dignitat plena, i és garantia del respecte ple i recíproc entre les persones. Per tant, la llibertat religiosa cal entendre-la no sols com a absència de coacció, sinó abans fins i tot com a capacitat d'ordenar les pròpies opcions segons la veritat.

Entre llibertat i respecte hi ha un vincle inseparable; en efecte, «en l'exercici de llurs drets, l'individu i els grups socials són obligats per la llei moral a tenir en compte tant els drets dels altres com les pròpies obligacions envers els altres i el bé comú de tots». [5]

Una llibertat enemiga o indiferent respecte a Déu acaba per negar-se ella mateixa i no garanteix el respecte ple de l'altre. Una voluntat que es creu radicalment incapaç de cercar la veritat i el bé no té raons objectives i motius per obrar, sinó aquells que provenen dels seus

interessos momentanis i passatgers; no té una «identitat» per custodiar i construir a través les opcions veritablement lliures i conscients. No pot, doncs, reclamar el respecte per part d'altres «voluntats», que també estan desconnectades del seu ser més profund, i que poden fer prevaler altres «raons» o fins i tot cap «raó». La il·lusió de trobar en el relativisme moral la clau per a una convivència pacífica és en realitat l'origen de la divisió i negació de la dignitat dels éssers humans. Hom comprèn llavors la necessitat de reconèixer una doble dimensió en la unitat de la persona humana: la *religiosa* i la *social*. Pel que fa a això, és inconcebible que els creients «hagin de suprimir una part d'ells mateixos —la seva fe— per a ser ciutadans actius. Mai no hauria de ser necessari renegar de Déu per a poder gaudir dels propis drets». [6] **La família, escola de llibertat i de pau**

4. Si la llibertat religiosa és camí per a la pau, l' *educació religiosa* és una via privilegiada que capacita les noves generacions per a reconèixer en l'altre el seu germà o germana, amb els quals camina i col·labora perquè tots se sentin membres vius de la mateixa família humana, de la qual ningú no ha de ser exclòs.

La família fonamentada sobre el matrimoni, expressió de la unió íntima i de la complementarietat entre un home i una dona, s'insereix en aquest context com la primera escola de formació i creixement social, cultural, moral i espiritual dels fills, que haurien de veure sempre en el pare i la mare el primer testimoni d'una vida orientada a la recerca de la veritat i a l'amor de Déu. Els mateixos pares haurien de tenir la llibertat de poder transmetre als fills, sense constriccions i amb responsabilitat, el seu patrimoni de fe, de valors i de cultura. La família,

primera cèl·lula de la societat humana, continua sent l'àmbit primordial de formació per a unes relacions harmonioses en tots els àmbits de la convivència humana, nacional i internacional. Aquest és el camí que s'ha de recórrer amb saviesa per a construir un teixit social sòlid i solidari, i preparar els joves perquè, amb un esperit de comprensió i de pau, assumeixin la seva responsabilitat en la vida, en una societat lliure.

Un patrimoni comú

5. Es pot dir que, *entre els drets i llibertats fonamentals arrelats en la dignitat de la persona, la llibertat religiosa gaudeix d'un estatut especial*. Quan es reconeix la llibertat religiosa, la dignitat de la persona humana es respecta en l'arrel i es reforcen l' *ethos* i les institucions dels pobles. I viceversa, quan es nega la llibertat religiosa, quan s'intenta

impedir la professió de la pròpia religió o fe i viure conforme a elles, s'ofèn la dignitat humana, alhora que s'amenaça la justícia i la pau, que es fonamenten en l'ordre social recte construït a la llum de la Summa Veritat i Summe Bé.

La llibertat religiosa significa també, en aquest sentit, una conquesta de progrés polític i jurídic . És un bé essencial: tota persona ha de poder exercir lliurement el dret a professar i a manifestar, individualment o comunitàriament, la seva religió o fe, tant en públic com en privat, per l'ensenyament, la pràctica, les publicacions, el culte o l'observança dels ritus. No hi hauria d'haver obstacles si volgués adherir-se eventualment a una altra religió, o no professar-ne cap. En aquest àmbit, l'ordenament internacional resulta emblemàtic i és una referència essencial per als Estats, ja que no consent cap derogació de la

llibertat religiosa, excepte l'exigència legítima de l'ordre públic just. [7] L'ordenament internacional, per tant, reconeix als drets de naturalesa religiosa el mateix estatus que el dret a la vida i a la llibertat personal, com a prova de la seva pertinença al *nucli essencial* dels drets de l'home, dels drets universals i naturals que la llei humana mai no pot negar.

La llibertat religiosa no és patrimoni exclusiu dels creients, sinó de tota la família dels pobles de la terra . És un element imprescindible d'un Estat de dret; no es pot negar sense malmetre al mateix temps els altres drets i llibertats fonamentals, perquè n'és la síntesi i el cim. És un «indicador per a verificar el respecte de tots els altres drets humans». [8] Al mateix temps que afavoreix l'exercici de les facultats humanes més específiques, crea les condicions necessàries per un *desenvolupament integral* , que edifica de manera unitària la totalitat

de la persona en totes les seves dimensions. [9] **La dimensió pública de la religió**

6. La llibertat religiosa, com tota llibertat, encara que prové de l'esfera personal, es realitza en la relació amb els altres. Una llibertat sense relació no és una llibertat completa . La llibertat religiosa no s'exhaureix en la simple dimensió individual, sinó que es realitza en la mateixa comunitat i en la societat, en coherència amb l'ésser relacional de la persona i la naturalesa pública de la religió.

La *relacionalitat* és un component decisiu de la llibertat religiosa, que impulsa les comunitats dels creients a practicar la solidaritat amb vista al bé comú. En aquesta dimensió comunitària cada persona continua sent única i irrepetible i, al mateix temps, es completa i realitza plenament.

És innegable l'aportació que les comunitats religioses donen a la societat. Són moltes les institucions caritatives i culturals que donen testimoni del paper constructiu dels creients en la vida social. Més important encara és la contribució ètica de la religió en l'àmbit polític. No se l'hauria de marginar o prohibir, sinó considerar-la com una aportació vàlida per a la promoció del bé comú. En aquesta perspectiva, cal esmentar la dimensió religiosa de la cultura, que al llarg dels segles s'ha forjat gràcies a la contribució social i, sobretot, ètica de la religió. Aquesta dimensió no constitueix de cap manera una discriminació per als qui no participen de la fe, sinó que més aviat reforça la cohesió social, la integració i la solidaritat.

La llibertat religiosa, força de llibertat i de civilització: els perills de la seva instrumentalització

7. *La instrumentalització de la llibertat religiosa per a emmascarar interessos ocults, com per exemple la subversió de l'ordre constituït, l'acumulació de recursos o la retenció del poder per part d'un grup, pot provocar danys enormes a la societat. El fanatisme, el fonamentalisme, les pràctiques contràries a la dignitat humana, mai no es poden justificar i molt menys si es realitzen en nom de la religió. La professió d'una religió no es pot instrumentalitzar ni imposar per la força. És necessari, doncs, que els Estats i les diferents comunitats humanes no oblidin mai que la llibertat religiosa és condició per a la recerca de la veritat i que la veritat no s'imposa amb la violència sinó per «la força de la mateixa veritat» . [10] En aquest sentit, la religió és una força positiva i promotora de la construcció de la societat civil i política.*

Com negar l'aportació de les grans religions del món al desenvolupament de la civilització? La recerca sincera de Déu ha portat a un major respecte de la dignitat de l'home. Les comunitats cristianes, amb el seu patrimoni de valors i principis, han contribuït molt a fer que les persones i els pobles hagin pres consciència de la seva identitat i dignitat, així com a la conquesta d'institucions democràtiques i a l'afirmació dels drets de l'home amb els respectius deures.

També avui, en una societat cada cop més globalitzada, els cristians són cridats a fer la seva aportació preciosa al compromís fatigós i apassionant per la justícia, al desenvolupament humà integral i a l'ordenació recta de les realitats humanes, no sols amb un compromís civil, econòmic i polític responsable, sinó també amb el testimoniatge de la seva fe i caritat. L'exclusió de la

religió de la vida pública la priva d'un espai vital que obre a la transcendència. Sense aquesta experiència primària resulta difícil orientar la societat cap a principis ètics universals, així com a l'establiment d'ordenaments nacionals i internacionals per tal que els drets i llibertats fonamentals puguin ser reconeguts i realitzats plenament, conforme a allò que s'ha proposat en els objectius de la Declaració Universal dels drets de l'home de 1948, encara avui per desgràcia incomplets o negats.

Una qüestió de justícia i de civilització: el fonamentalisme i l'hostilitat contra els creients comprometen la laïcitat positiva dels Estats

8. La mateixa determinació amb què es condemnen totes les formes de fanatisme i de fonamentalisme religiós ha d'animar l'oposició a totes

les formes d'hostilitat contra la religió, que limiten el paper públic dels creients en la vida civil i política.

No s'ha d'oblidar que *el fonamentalisme religiós i el laïcisme són formes especulars i extremes de rebuig del pluralisme legítim i del principi de laïcitat* . En efecte, ambdós s'absolutitzen en una visió reductiva i parcial de la persona humana, afavorint, en el primer cas, formes d'integrisme religiós i, en el segon, de racionalisme. *La societat que vol imposar o, contràriament, negar la religió amb la violència, és injusta amb la persona i amb Déu, però també amb ella mateixa. Déu crida cap a Ell la humanitat amb un disseny d'amor que, implicant tota la persona en la seva dimensió natural i espiritual, reclama una correspondència en termes de llibertat i de responsabilitat, amb tot el cor i l'ésser mateix, individual i comunitari* . Per tant, també la

societat, com a expressió de la persona i del conjunt de les seves dimensions constitutives, ha de viure i organitzar-se de tal manera que afavoreixi l'obertura a la transcendència. Per això, les lleis i les institucions d'una societat no es poden configurar ignorant la dimensió religiosa dels ciutadans, o de manera que en prescindeixi totalment. A través de l'acció democràtica de ciutadans conscients de la seva alta vocació, cal que esdevinguin commensurables amb l'ésser de la persona, per a poder secundar-la en la seva dimensió religiosa. Pel fet de no ser, aquesta, una creació de l'Estat, no pot ser manipulada, sinó que més aviat ha de ser reconeguda i respectada.

L'ordenament jurídic a tots els nivells, nacional i internacional, quan consent o tolera el fanatisme religiós o antireligiós, no compleix amb la seva missió, que consisteix en

la tutela i promoció de la justícia i el dret de cadascú. Aquestes últimes no poden restar a l'arbitri del legislador o de la majoria perquè, com ja ho ensenyava Ciceró, la justícia consisteix en quelcom més que un mer acte productor de la llei i la seva aplicació. Implica el *reconeixement de la dignitat de cadascú*, [11] la qual, sense llibertat religiosa garantida i viscuda en la seva essència, resulta mutilada i vexada, exposada al perill de caure en el predomini dels ídols, de béns relatius transformats en absoluts. Tot això exposa la societat al risc de totalitarismes polítics i ideològics, que emfatitzen el poder públic, mentre es menyscaba i coarta la llibertat de consciència, de pensament i de religió, com si fossin rivals.

Diàleg entre institucions civils i religioses

9. El patrimoni de principis i valors expressats en una religiositat autèntica és una riquesa per als pobles i per al seu *ethos* . S'adreça directament a la consciència i a la raó dels homes i dones, recorda l'imperatiu de la conversió moral, motiva el conreu i la pràctica de les virtuts i la proximitat envers els altres amb amor, sota el signe de la fraternitat, com a membres de la gran família humana. [12]

La dimensió pública de la religió ha de ser sempre reconeguda, respectant la laïcitat positiva de les institucions estatals. Per a aquest fi, és fonamental *un diàleg sa entre les institucions civils i les religioses* per al desplegament integral de la persona humana i l'harmonia de la societat.

Viure en l'amor i en la veritat

10. En un món globalitzat, caracteritzat per societats cada cop més multiètniques i

multiconfessionals, les grans religions poden constituir un factor d'unitat i de pau important per a la família humana. Sobre la base de les conviccions religioses respectives i de la recerca racional del bé comú, els seus seguidors són cridats a viure amb responsabilitat el propi compromís en un context de llibertat religiosa. En les diverses cultures religioses, alhora que s'ha de rebutjar tot allò que va contra la dignitat de l'home i la dona, s'ha de tenir en compte el que resulta positiu per a la convivència civil.

L'espai públic, que la comunitat internacional posa a disposició de les religions i de la seva proposta de «vida bona», afavoreix el sorgiment d'un criteri compartit de veritat i de bé, i d'un consens moral, fonamentals per a una convivència justa i pacífica. Els líders de les grans religions, pel seu paper, la seva influència i la seva autoritat en les

pròpies comunitats, són els primers a ser cridats a viure en el respecte recíproc i en el diàleg.

Els cristians, per part seva, són cridats per la mateixa fe en Déu, Pare del Senyor Jesucrist, a viure com a germans que es troben en l'Església i col·laboren en l'edificació d'un món on les persones i els pobles « no seran dolents ni faran mal [...], perquè el país serà ple del coneixement del Senyor, com l'aigua cobreix la conca del mar » (cf. Is 11,9).

El diàleg com a recerca en comú

11. El diàleg entre els seguidors de les diferents religions constitueix per a l'Església un instrument important per a col·laborar amb totes les comunitats religioses al bé comú. L'Església no rebutja res del que en les diferents religions és vertader i sant. «Considera amb respecte sincer aquelles formes d'actuar i de viure, aquells preceptes i doctrines que, tot

i apartar-se en molts punts d'allò que ella sosté i proposa, en força ocasions transmeten un raig d'aquella Veritat que il·lumina tots els homes.» [13] *Amb això no es vol assenyalar el camí del relativisme o del sincretisme religiós*. L'Església, en efecte, «anuncia, [...] i té obligació de proclamar sense treva Crist, que és “el camí, la veritat i la vida” (Jn 14,6), en el qual els homes troben la plenitud de la vida religiosa i en el qual Déu ha reconciliat amb si mateix totes les coses». [14] Però això no exclou el diàleg i la recerca comuna de la veritat en els diferents àmbits vitals, perquè, com afirma sovint sant Tomàs, «tota veritat, independentment de qui la digui, ve de l'Esperit Sant». [15]

L'any 2011 es complirà el 25è aniversari de la Jornada mundial de pregària per la pau, que va ser convocada a Assís pel venerable Joan Pau II, el 1986. En aquella ocasió, els

líders de les grans religions del món van testimoniar que les religions són un factor d'unió i de pau, no de divisió i de conflicte. El record d'aquella experiència és un motiu d'esperança en un futur en què tots els creients se sentin i siguin autèntics treballadors per la justícia i la pau.

Veritat moral en la política i en la diplomàcia

12. La política i la diplomàcia haurien de contemplar el patrimoni moral i espiritual que ofereixen les grans religions del món, per a reconèixer i afirmar aquelles veritats, principis i valors universals que no poden negar-se sense negar la dignitat de la persona humana. Però, ¿què significa, de manera pràctica, promoure la veritat moral en el món de la política i de la diplomàcia? Significa actuar de manera responsable sobre la base del

coneixement objectiu i íntegre dels fets; vol dir desarticlar aquelles ideologies polítiques que acaben per suplantar la veritat i la dignitat humana, i promouen falsos valors amb el pretext de la pau, del desenvolupament i dels drets humans; significa afavorir un compromís constant per a fonamentar la llei positiva sobre els principis de la llei natural. [16] Tot això és necessari i coherent amb el respecte de la dignitat i el valor de la persona humana, ratificat pels pobles de la terra en la Carta de l'Organització de les Nacions Unides de 1945, que presenta valors i principis morals universals com a referència per a les normes, institucions i sistemes de convivència en l'àmbit nacional i internacional.

Més enllà de l'odi i del prejudici

13. Malgrat els ensenyaments de la història i l'esforç dels Estats, de les

organitzacions internacionals a nivell mundial i local, de les organitzacions no governamentals i de tots els homes i dones de bona voluntat, que cada dia s'esforcen per tutelar els drets i llibertats fonamentals, es continuen constatant en el món persecucions, discriminacions, actes de violència i d'intolerància per motius religiosos. Particularment a l'Àsia i a l'Àfrica, les víctimes són principalment membres de les minories religioses, als quals s'impedeix de professar lliurement o canviar la seva religió mitjançant la intimidació i la violació dels drets, de les llibertats fonamentals i dels béns essencials, arribant fins i tot a la privació de la llibertat personal o de la vida mateixa.

Com ja ho he afirmat, es donen també formes més sofisticades d'hostilitat contra la religió, que en els països occidentals s'expressen a vegades renegant de la història i dels

símbols religiosos, en els quals es reflecteixen la identitat i la cultura de la majoria dels ciutadans. Són formes que fomenten sovint l'odi i el prejudici, i que no coincideixen amb una visió serena i equilibrada del pluralisme i de la laïcitat de les institucions, a més del risc per a les noves generacions de perdre el contacte amb el preciós patrimoni espiritual dels seus països.

La defensa de la religió passa a través de la defensa dels drets i de les llibertats de les comunitats religioses. Que els líders de les grans religions del món i els responsables de les nacions renovin el compromís per la promoció i la tutela de la llibertat religiosa, en particular per la defensa de les minories religioses, que no constitueixen una amenaça contra la identitat de la majoria, sinó que, al contrari, són una oportunitat per al diàleg i l'enriquiment cultural recíproc. La seva defensa representa

la manera ideal per a consolidar l'esperit de benevolència, d'obertura i de reciprocitat amb què es tutel·len els drets i llibertats fonamentals a totes les àrees i regions del món.

La llibertat religiosa en el món

14. Per últim, m'adreço a les comunitats cristianes que sofreixen persecucions, discriminacions, actes de violència i intolerància, en particular a l'Àsia, a l'Àfrica, a l'Orient Mitjà i especialment a Terra Santa, lloc escollit i beneït per Déu. Alhora que els renovo el meu afecte paternal i els asseguro la meua pregària, demano a tots els responsables que actuïn promptament per a posar fi a qualsevol atropellament contra els cristians que viuen en aquestes regions. Que els deixebles de Crist no es desanimin davant les adversitats actuals, perquè *el testimoniatge de*

l'evangeli és i serà sempre un signe de contradicció .

Meditem en el nostre cor les paraules del Senyor Jesús: «Feliços els humils: ells posseiran la terra! . *Feliços els qui tenen fam i set de ser justos, Déu els saciarà!. [...] Feliços vosaltres quan, per causa meva, us insultaran, us perseguiran i escamparan contra vosaltres tota mena de calúmnies.*

Alegreu-vos-en i celebren-ho, perquè la vostra recompensa és gran en el cel

» (Mt 5,5-12). Renovem, doncs, «el compromís d'indulgència i de perdó que hem adquirit, i que invoquem en el *Pater Noster* , en posar nosaltres mateixos la condició i la mesura de la misericòrdia que volem obtenir:

“Perdoneu les nostres culpes així com nosaltres perdonem els nostres deutors” (Mt 6,12)». [17] La violència no es venç amb la violència. Que el nostre crit de dolor vagi sempre acompanyat per la fe, l'esperança i el testimoni de l'amor de Déu.

Expresso també el meu desig que a Occident, especialment a Europa, cessin l'hostilitat i els prejudicis contra els cristians, pel simple fet que intenten orientar la seva vida en coherència amb els valors i principis continguts en l'evangeli. Que Europa sàpiga més aviat reconciliar-se amb les seves arrels cristianes, que són fonamentals per a comprendre el paper que ha tingut, que té i que vol tenir en la història; d'aquesta manera sabrà experimentar la justícia, la concòrdia i la pau, conreant un diàleg sincer amb tots els pobles.

La llibertat religiosa, camí per a la pau

15. El món té necessitat de Déu. Té necessitat de valors ètics i espirituals, universals i compartits, i la religió pot contribuir de manera preciosa a la seva recerca, per a la construcció d'un ordre social just i pacífic, a nivell nacional i internacional.

La pau és un do de Déu i al mateix temps un projecte a realitzar, però que mai no es complirà totalment .

Una societat reconciliada amb Déu és més a prop de la pau, que no és la simple absència de la guerra, ni el mer fruit del predomini militar o econòmic, ni de bon tros d'astúcies enganyoses o d'hàbils manipulacions. La pau, contràriament, és el resultat d'un procés de purificació i elevació cultural, moral i espiritual de cada persona i cada poble, en el qual la dignitat humana és respectada plenament. Convido tots els qui desitgen ser constructors de pau, i sobretot els joves, a escoltar la pròpia veu interior, per trobar en Déu referència segura per a la conquesta d'una autèntica llibertat, la força inesgotable per a orientar el món amb un esperit nou, capaç de no repetir els errors del passat. Com ho ensenya el servent de Déu Pau VI, a la saviesa i clarividència del qual es

deu la institució de la Jornada Mundial de la Pau: «En primer lloc, cal donar a la pau altres armes que no siguin les destinades a matar i a exterminar la humanitat. Són necessàries, sobretot, les armes morals, que donen força i prestigi al dret internacional; primerament, la d'observar els pactes.» [18] La llibertat religiosa és una arma autèntica de la pau, amb una *missió històrica i profètica* . En efecte, ella valora i fa fructificar les qualitats i potencialitats més profundes de la persona humana, capaces de canviar i millorar el món. Ella permet alimentar l'esperança en un futur de justícia i de pau, també davant les greus injustícies i misèries materials i morals. Que tots els homes i les societats, en tots els àmbits i angles de la Terra, puguin experimentar aviat la *llibertat religiosa, camí per a la pau* .

Benedictus pp XVI

Vaticà, 8 de desembre de 2010

.....

[1] Cf. Carta Enc. *Caritas in veritate* , 29.55-57.

[2] Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decl. *Dignitatis humanæ* , sobre la llibertat religiosa, 2.

[3] Cf. Cart. enc. *Caritas in veritate* , 78.

[4] Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decl. *Nostra ætate* , sobre les relacions de l'Església amb les religions no cristianes, 1.

[5] *Ibíd .*, Decl. *Dignitatis humanæ* , sobre la llibertat religiosa, 7.

[6] Discurs a l'Assemblea General de l'Organització de les Nacions Unides (18 abril 2008); AAS 100 (2008), 337.

[7] Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decl. *Dignitatis humanæ* , sobre la llibertat religiosa, 2.

[8] Joan Pau II, Discurs a l'Assemblea de l'Organització per a la seguretat i la cooperació a Europa (OSCE), (10 octubre 2003), 1: AAS 96 (2004), 111.

[9] Cf. Carta Enc. *Caritas in veritate* , 11.

[10] Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decl. *Dignitatis humanæ* , sobre la llibertat religiosa, 1.

[11] Cf. Ciceró, *De inventione* , II, 160.

[12] Cf. Discurs als representants d'altres religions del Regne Unit (17 setembre 2010): *L'Osservatore Romano* (18 setembre 2010), 12.

[13] Conc. Ecum. Vat. II, Decl. *Nostra ætate* , sobre les relacions de l'Església envers les religions no cristianes, 2.

[14] *Ibíd .*

[15] *Super evangelium Joannis* , I, 3.

[16] Cf. Discurs a les autoritats civils i al Cos diplomàtic a Xipre (5 juny 2010): *L'Osservatore Romano* , ed. en llengua espanyola, 13 juny 2010, 6; Comissió Teològica Internacional, *A la recerca d'una ètica universal: nova mirada sobre la llei natural* , Ciutat del Vaticà 2009.

[17] Pau VI, Missatge per a la Jornada Mundial de la Pau 1976: *AAS* 67 (1975), 671.

[18] *Ibíd .*, 668.